

فصل ۳ سبک زندگی

درس آداب زندگانی

سوالات امتحانی درس ششم

۱. واژگان زیر را معنی کنید.
خیره: قانع: متقدم: خوض نمودن:
مادام: مگیلان: جهد:
 ۲. این جمله‌ها و عبارات‌ها را به نثر ساده و روان بازگردانید.
الف. خاصه کسی را که پند نشنود که او خود اوفتد.
ب. بر وجهی که در متقدم طعن نکنند.
پ. استراق سمع نکنند.
 ۳. گزینه نادرست را مشخص کنید.
الف. قابوس‌نامه کتابی به زبان عربی است.
ب. قابوس‌نامه تألیف عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر است.
پ. نویسنده قابوس‌نامه در تاریخ به قابوس دوم معروف بوده است.
ت. قابوس‌نامه کتابی اخلاقی و تربیتی است.
 ۴. به این پرسش‌ها پاسخ دهید.
الف. اقسام فعل مضارع را نام ببرید.
ب. طریقه ساخت اقسام فعل مضارع را توضیح دهید.
 ۵. جدول را کامل کنید.
مضارع مستمر (جاری)	مضارع اخباری	مضارع التزامی
+ شناسه + نشانه می + + شناسه	+ بن مضارع +	+ بن مضارع +
+ م + می + + م	+ رو +	+ رو +
+ د + می + +	+ نویس +	
		+ مان +
۶. معنی واژگانی را که زیر آن‌ها خط کشیده شده است، بنویسید.
الف. اگر سؤال از جماعتی کنند که او داخل آن جماعت بود، بر ایشان سبقت ننماید.
ب. در محاوراتی که به حضور او میان دو کس رود خوض ننماید.
 ۷. برای این واژه‌ها هم خانواده بنویسید.
سبقت: جماعت:
 ۸. در جمله‌های زیر فعل‌ها را مشخص کنید و زمان آن‌ها را بنویسید.
دارایی‌ام بفروختم و اسب خریدم و از وطن خویش رحلت کردم. آدمی باید که بسیار نگوید و سخن دیگری به سخن خود قطع نکند.
 ۹. مفهوم جمله‌های زیر را بنویسید و نقش واژه‌هایی را که زیرشان خط کشیده شده است، مشخص کنید.
در محاوراتی که به حضور او میان دو کس رود، خوض ننماید.
 ۱۰. در جمله‌های زیر حروف اضافه و متمم‌ها را مشخص کنید.
الف. از جای تهمت‌زده پرهیز کن.
ب. به غم مردمان شادی مکن.
 ۱۱. شکل درست املایی واژگان را بنویسید.
تحمت - سبقت - وجحی - تریقت

<p>۱۲. درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف. بگویم و بروم فعل مضارع اخباری‌اند. ب. می‌روم و می‌گویم فعل مضارع اخباری‌اند. پ. گاهی مضارع اخباری را به جای فعل آینده به کار می‌برند.</p> <p>در این جمله‌ها صفت‌ها را بیابید.</p> <p>الف. به غم مردمان شاد مباش. ب. خوب گوی تا خوب شنوی.</p> <p>۱۳. جدول را با استفاده از جمله‌ها کامل کنید.</p> <p>الف. از گفتار خیره‌پرهیز کن. ب. آدمی باید که بسیار نگوید.</p>	<p>۱۳. الف. به غم مردمان شاد مباش. ب. خوب گوی تا خوب شنوی.</p> <p>۱۴. الف. از گفتار خیره‌پرهیز کن. ب. آدمی باید که بسیار نگوید.</p>																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 16.6%;">نهاد</th> <th style="width: 16.6%;">حرف اضافه</th> <th style="width: 16.6%;">متمم</th> <th style="width: 16.6%;">مفعول</th> <th style="width: 16.6%;">مسند</th> <th style="width: 16.6%;">فعل</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table>		نهاد	حرف اضافه	متمم	مفعول	مسند	فعل												
نهاد	حرف اضافه	متمم	مفعول	مسند	فعل														
<p>۱۵. عبارات زیر را کامل کنید.</p> <p>الف. اخلاق ناصری نوشته به فارسی است. ب. نویسنده چهارمقاله است. پ. فعل مضارع اخباری و التزامی گاهی نشانه آغازین (می، ب) به کار می‌رود.</p> <p>۱۶. کدام گزینه ترکیب وصفی نیست؟</p> <p>الف. گفتار خیره ب. یار بداندیش پ. دوست بردبار ت. طالب علم</p> <p>۱۷. در جمله‌های زیر یک گروه اسمی بیابید و وابسته‌های گروه اسمی را مشخص کنید.</p> <p>الف. به این دو بیت رسیدم. ب. صبر کند تا آن سخن، تمام شود.</p> <p>۱۸. پیام عبارتهای زیر را بنویسید.</p> <p>الف. بدان که مردم بی‌هنر مادام بی‌سود باشد. ب. آدمی باید که بسیار نگوید.</p>	<p>۱۵. الف. اخلاق ناصری نوشته به فارسی است. ب. نویسنده چهارمقاله است. پ. فعل مضارع اخباری و التزامی گاهی نشانه آغازین (می، ب) به کار می‌رود.</p> <p>۱۶. الف. گفتار خیره ب. یار بداندیش پ. دوست بردبار ت. طالب علم</p> <p>۱۷. الف. به این دو بیت رسیدم. ب. صبر کند تا آن سخن، تمام شود.</p> <p>۱۸. الف. بدان که مردم بی‌هنر مادام بی‌سود باشد. ب. آدمی باید که بسیار نگوید.</p>																		

پاسخ

۱. خیره: بیهوده، بی‌پروا
فانح: خرسند، کسی که از قسمت و بهره خود راضی است.
متقدم: دارای تقدم، پیشین
خوض نمودن: در امری اندیشیدن، به عمق و ژرفای چیزی فکر کردن
مادام: تا زمانی که، همیشه
مغیلان: گیاه خاردار که میوه‌ای شبیه باقلا دارد. این کلمه در اصل «آم غیلان» بوده است به معنی مادر غولان و دیوها؛ چون در قدیم فکر می‌کردند که گول‌ها و دیوهای بیابانی زیر بوته‌ها پنهان می‌شوند و مسافران و اهل کاروان را گمراه می‌کنند.
جهد: کوشش، تلاش
۲. الف. مخصوصاً کسی که نصیحت را نمی‌پذیرد، زیرا او خودش شکست می‌خورد.
ب. به صورتی که شخص پیش از خود را سرزنش نکند.
پ. پنهانی یا دزدیده گوش نکند.
۳. گزینه «الف»
قابوس‌نامه کتابی است به فارسی تألیف عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر. نام قابوس‌نامه از نویسنده که در تاریخ به قابوس دوم
۴. الف. مضارع اخباری، مضارع التزامی و مضارع مستمر (جاری)
اقسام فعل مضارع هستند.
فعل مضارع به فعلی گفته می‌شود که به انجام کاری در زمان حال دلالت می‌کند.
ب. مضارع اخباری: بر انجام گرفتن کاری و بیان خبری در زمان حال دلالت می‌کند و این‌گونه ساخته می‌شود:
می + بن مضارع + شناسه ← می + گو + ید = می‌گوید
مضارع التزامی: وقوع کاری را در زمان حال با تردید، شک، شرط یا آرزو بیان می‌کند و این‌گونه ساخته می‌شود:
ب + بن مضارع + شناسه ← ب + رو + م = بروم
مضارع مستمر (جاری): جریان انجام کاری را در زمان حال بیان می‌کند و این‌گونه ساخته می‌شود:
فعل کمکی دار + شناسه + نشانه می + بن مضارع + شناسه ← دار + م + می + نویس + م = دارم می‌نویسم

۱۰ الف. از: حرف اضافه یا نشانهٔ متمم، جای تهمت زده = متمم

ب. به: حرف اضافه یا نشانهٔ متمم، غم مردمان = متمم

۱۱ تهمت - سبقت - وجهی - طریقت

۱۲ الف. نادرست ب. درست پ. درست

۱۳ الف. شاد ب. خوب

۱۴

نهاد	حرف اضافه	متمم	مفعول	مسند	فعل
تو	از	گفتار خیره	-	-	پرهیز کن
آدمی	-	-	-	-	نگوید

۱۵ الف. خواجه نصیرالدین طوسی

ب. نظامی عروضی

پ. بدون

۱۶ گزینهٔ «ت»

۱۷ الف. به این دو بیت: گروه اسمی

دو بیت: هسته

این: صفت اشاره که وابستهٔ پیشین است.

دو: صفت شمارشی که وابستهٔ پیشین است.

ب. تا آن سخن: گروه اسمی، سخن: هسته، آن: صفت اشاره که وابستهٔ پیشین است.

۱۸ الف. آگاه باش انسانی که هنر ندارد همیشه بی‌فایده است. (هنر

بیاموز!)

ب. انسان نباید بیش از اندازه حرف بزند. (پرگو مباش!)

۵

مضارع التزامی	مضارع اخباری	مضارع مستمر (جاری)
فعل کمکی دار + شناسه + نشانهٔ می + بن مضارع + شناسه	می + بن مضارع + شناسه	ب + بن مضارع + شناسه
دار + م + می + رو + م = دارم می‌روم	می + رو + م = می‌روم	ب + رو + م = بروم
دار + م + می + نویسد دارد می‌نویسد	می + نویسد + م = می‌نویسم	ب + نویسد + م = بنویسم
دار + ی + می + مان + ی = داری می‌مانی	می + مان + م = می‌مانم	ب + مان + م = بمانم

۶ الف. جماعتی: گروهی

سبقت: پیشی گرفتن، جلو افتادن

ب. محاورات: جمع محاوره، گفت‌وگوها، گفتارها

۷ سبقت: سابقه، سابق جماعت: جمیع، تجمیع

۸ بفروختم: فعل ماضی ساده یا مطلق

خریدم: فعل ماضی ساده یا مطلق

رحلت کردم: فعل ماضی ساده یا مطلق

نگوید: فعل مضارع التزامی منفی

قطع نکند: فعل مضارع التزامی منفی

۹ در گفت‌وگوهایی که با وجود او بین دو نفر ایجاد می‌شود، دزدیده گوش نهد.

در محاوراتی که به حضور او میان دو کس رود خوض ننماید.

حرف اضافه	حرف متمم	حرف متمم	حرف اضافه
افزاید	افزاید	افزاید	افزاید

درس ۷ پرتو امید

سؤالات امتحانی درس هفتم

۱. معنی واژه‌های زیر را بنویسید. احزان: شوریده: هان: شوق:	سامان: ورد:
۲. جاهای خالی بیت‌های زیر را با کلمات مناسب پر کنید. ای دل حالت به شود دل بد مکن ای دل ار فنا بنیاد هستی بر کند	وین سر باز آید به غم مخور چون تو را نوح هست، زطوفان غم مخور
۳. بیت‌های زیر را به نثری ساده و روان بازگردانید. الف. هان مشو نومید، چون واقف نه‌ای از سرّ غیب ب. گر چه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید	باشد اندر پرده بازی‌های پنهان غم مخور هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور

۴. جدول را کامل کنید.

واژه	هم خانواده
شوق	
احزان	
فقر	

۵. در بیت‌های زیر صفت‌ها را بیابید.

الف. گرچه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید
ب. حافظا! در کنج فقر و خلوت شب‌های تار

هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور
تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور

۶. در بیت‌های زیر، واژه‌های مخفف را بیابید و شکل کامل آن‌ها را بنویسید.

الف. ای دل ار سیل فنا بنیاد هستی بر کند
ب. در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم

چون تورانوح است کشتیبان، ز طوفان غم مخور
سرزنش‌ها گر کند خار مگیلان غم مخور

۷. درستی یا نادرستی گزینه‌های زیر را مشخص کنید.

الف. تخلص شمس‌الدین محمد، حافظ است.

ب. نام اصلی شهریار محمدحسین بهجت تبریزی است.

۸. پیام این بیت را با نثری ساده و روان بنویسید.

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت

دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور

۹. به این سوالات پاسخ دهید.

الف. تخلص چیست؟

ب. بیت تخلص چیست؟

۱۰. منظور شاعر از کنایه «دل بد مکن» در این بیت چیست؟

«ای دل غم‌دیده حالت به شود دل بد مکن

وین سر شوریده باز آید به سامان غم مخور»

۱۱. درباره شکل‌های دیگر واژه «اگر» توضیح دهید.

۱۲. با ترکیب ردیف «الف» و «ب» واژه‌های تازه‌ای بسازید.

الف	خطر	سخن	غم	شگفت
ب	دیده	ناک	سرا	انگیز

۱۳. برای موصوف‌ها، صفت‌های مناسب بنویسید.

کلبه: دل: مقصد: شب:

۱۴. درباره زندگی حافظ چه می‌دانید؟ توضیح دهید.

۱۵. در این بیت کلمه‌هایی که مشخص شده‌اند چه نقش دستوری دارند؟

دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت

دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور

۱۶. در مصراع اول این بیت، یک گروه اسمی بیابید و وابسته‌های آن را مشخص کنید.

ای دل غم‌دیده، حالت به شود دل بد مکن

وین سر شوریده باز آید به سامان غم مخور

۱۷. شاعر در بیت «حافظا! در کنج فقر و خلوت شب‌های تار / تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور» به چه نکته‌ای اشاره داشته است؟

الف. فقر و بیچارگی تو را از غم جدا می‌کند.

ب. دعا و درس قرآن تو را از غم جدا می‌کند.

پ. هر که به رنجی گرفتار شود خدا به او کمک می‌کند.

ت. در شب‌های تار سعادت و خوشبختی وجود دارد.

۱۸. برای این واژه‌ها مترادف بنویسید.

یگانه: نظیر: سحر:

 درست نادرست

 درست نادرست